

การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
Students' Ethical Development through Buddhist Novices' Ordination
Project in Summer, Center of Community Life Quality Development,
Namphong District, Khon Kaen Province

ดร.ธีระศักดิ์ บึงมูม*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ผ่านกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตและบันทึก กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๑ รูป วิทยากรฝ่ายบรรพชิต ๕ รูป ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑ คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย จำนวน ๒ คน ผู้อำนวยการโรงเรียนบัวใหญ่วิทยาคมและคณะครู จำนวน ๓ คน ผู้ปกครองเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๐ คน สามเณรที่เข้าอบรมในโครงการ จำนวน ๒๐ รูป และเยาวชนนอกโครงการ จำนวน ๖ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๔๘ คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนก่อนบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อน พบว่าพฤติกรรมของเยาวชนก่อนอบรมไม่ต่างจากเยาวชนทั่วไป เป็นวัยที่ต้องการอิสระทั้งทางความคิดและทางกาย รักการสนุก ต้องการยอมรับของกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมก่อนบรรพชาและอบรมเยาวชน ร้อยละ ๖๖-๖๗ เอาแต่ใจตนเอง ร้อยละ ๕๐ ไม่เชื่อฟังบิดามารดา ร้อยละ ๒๐ นิยมเที่ยวกลางคืน ร้อยละ ๑๐ นอกจากพฤติกรรมข้างต้นแล้วเยาวชนยังห่างเหินพระพุทธศาสนา ไม่สนใจการทำบุญตามประเพณี ขาดการสัมมาคารวะ การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบน้อย

๒. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเยาวชนที่ผ่านกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนพบว่า เยาวชนมีความสนใจพระพุทธศาสนามากขึ้นรู้จักหน้าที่ของตน มีความกล้าเป็นผู้นำ ผลการเรียนดีขึ้น เป็นที่ยอมรับของครอบครัว ชุมชน สังคม มีสัมมาคารวะ รู้จักหน้าที่ของตนที่มี

* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔

ต่อชุมชน มีน้ำใจแก่เพื่อนบ้านและชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดีและทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาสาธารณสถาน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๕

๓. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชนจากกระบวนการเรียนรู้ในโครงการบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อนพบว่า การอบรมสั่งสอนเป็นหลักทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ ซึ่งมีพระวิทยากร สามเณรพี่เลี้ยง ในระยะเวลาที่อยู่ร่วมกัน ส่งผลให้เกิด การเรียนรู้ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมสัมมาคารวะ ร้อยละ ๔๑.๑๘ การรู้จักช่วยเหลือตนเอง ร้อยละ ๔๐.๐๐ มีความขยัน อดทน ร้อยละ ๔๒.๘๖ การตรงต่อเวลา ร้อยละ ๓๑.๒๕ ความซื่อสัตย์ละเอียดรอบาป ร้อยละ ๓๓.๓๓ และมีความรับผิดชอบ ร้อยละ ๔๓.๗๕ เกณฑ์เฉลี่ยแบบอย่างที่ดีเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชน ร้อยละ ๓๘.๗๓

คำสำคัญ: การพัฒนาจริยธรรม, กระบวนการบรรพชาสามเณร, ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to study students' ethical development and factors effective to ethical behavior changing through Buddhist novices' ordination process in summer, under the Center of Community Life Quality Development, Namphong district, Khon Kaen province. It was a qualitative research, according to the researcher had studied relevant documents, used in-depth interviews, observing, and note-taking. The target groups consisted of: 1 director of the Center of Community Life Quality Development, 5 monks as guest speakers, 1 village leader, 2 members from Tambon Wangchai Administrative Organization, 1 director of Buayai Wittayakhom School and his 2 team members totaling 3 persons, 10 youth parents who had participated the project, 20 Buddhist novices participating the project, and 6 youths who were the project outsiders totaling 48 as a whole.

The research findings were as followed:

1. as research the research outcomes of the youths' behaviors prior to novice ordination in summer, found that, their behaviors before t5he ordination were not much different from general teenagers, they needed independence in both mentally and physically, liked to have fun and the behavior wanting to be accepted among their group with 66-67%, used to be

self-centered for 50%, parents disobedient for 20%, having night out for fun for 10%, they were not interested to make merit according to Buddhist tradition, and did not like to take responsibility on their assignments.

2. The post-training ordination in summer, revealed that their behavioral patterns have been changed to be better, for instance, they were more interested in making merit according to Buddhist tradition than it was, they took responsibility on assigned duties, gained more confidence to be leaders, their learning outcomes were better than before, they had been being more accepted by their families, communities and societies, learned respectability, duty responsibility, spiritual action, be good examples, and took part on cooperation for public development towards their communities and societies, showing 93.75%.

3. Regarding factors effected to behavioral changing of the youths involving in learning process derived from the novice ordination project in summer, it was found that, cultivation, both theoretical and practical and exemplary conduct of monk-guest speakers together with the mentor-senior novices very well, the most significant learning process leading to behavioral changing could be concluded as followed: the hierarchical ranking respectability of the youths had been changed by 41.18%, knowing how to be self-help by 40.00%, hard working and be patient by 42.86%, be punctual action by 31.25%, be honest and wrong-doing ashamedness by 33.33%, taking responsibility by 43.75%. The averaged criteria of being good examples relating factors effect to behavioral changing by 38.73%.

Keywords; Ethical, ordination process center for community life quality development

๑. บทนำ

การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมแห่งศีลธรรมและฐานความรู้ โดยที่ “คน” หรือ “ทุนมนุษย์” เป็นทุนสังคมที่สำคัญที่สุด และมีบทบาทเป็นทั้งผู้สร้างการพัฒนาและผู้ได้รับผลจากการพัฒนา จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพคนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยเริ่มจากการเสริมสร้าง “สุขภาวะ” ของประชาชนให้มีคุณภาพแข็งแรงและมีพฤติกรรมสุขภาพพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้สามารถดูแลตนเองได้ และมีกำลังทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และให้ความสำคัญต่อการสร้าง “ภูมิคุ้มกันทางจิตใจ” ของคนโดยเสริมสร้าง

บทบาทของสถาบันครอบครัว (บ้าน)สถาบันทางศาสนา (วัด) และสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) ในการยึดเหนี่ยวจิตใจ สร้างศรัทธาและปลูกฝังให้คนหยิ่งลึกใน “ศีลธรรมพื้นฐาน” คือ การเคารพในศักดิ์ศรี คุณค่า สิทธิและหน้าที่ของความเป็นคนอย่างเท่าเทียมกัน ยึดมั่นในความดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น สำนึกใน “คุณธรรมในการดำเนินชีวิตและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความไม่โลภและไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความเมตตา ความรู้รัก สามัคคี ความรักชาติและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และมี “ความเพียร” คือ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร มีสติปัญญาและรอบคอบ อันจะทำให้ดำเนินวิถีชีวิตอย่างมีความสุข รู้จักประมาณตน มีเหตุผลและรอบคอบ ระมัดระวังนำไปสู่ “สังคมแห่งศีลธรรมความดี” ที่มีความสมดุลระหว่าง “โลกวัตถุ” กับ “จิตวิญญาณ” และมีความสันติสุข พร้อมไปกับการพัฒนาคนให้มี “ปัญญาหรือความรอบรู้”ให้รู้ตัวเองและรู้นอกตัว โดยเชื่อมโยงฐานความรู้ในตัวคนจากชีวิตจริงเข้ากับฐานความรู้ในหลักวิชาการอย่างบูรณาการให้รอบด้าน กระตุ้นให้ใฝ่รู้ และส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาในตัวคนที่มีหลากหลาย และถ่ายทอดเป็นภูมิปัญญาเปิดเผยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับนวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศ นำไปสู่ “สังคมแห่งการเรียนรู้” อันจะเป็นภูมิคุ้มกันให้คนมีความรอบรู้เท่าทันและพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกได้^๑

การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ให้เกิดภูมิคุ้มกันโดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนทั้งด้านจิตใจ ทักษะชีวิต และความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตการพัฒนาสมรรถนะแรงงานและเร่งผลิตกำลังคน เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ติงาม อยู่ในกรอบของศีลธรรมและมีจิตใจสำนึกสาธารณะโดย ผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาร่วมกับการพัฒนาและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ติงามเป็นคนดีและปลูกฝังทัศนคติและการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วมเปิดโอกาสให้คนทุกวันโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมเรียนรู้ทำงานร่วมกับประสานประโยชน์อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ตามที่สังคมต้องการ

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนด้วยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โดยศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕).

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วยกระบวนการบรรพชาสามเณร โดยศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

แนวคิดเรื่องการบรรพชาเพื่อพัฒนาคุณธรรม การบรรพชาเป็นการบวชเรียนในพระพุทธศาสนาได้รับ การยกย่องจากสังคมผู้บวชได้เรียนรู้หลักธรรม การอยู่ร่วมกันกับเพื่อนที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน การทำสังฆกรรมของหมู่สงฆ์ ทำให้ผู้บวชได้เรียนรู้จากการปฏิบัติตรง การใกล้ชิดกับพระอุปัชฌาย์หรือพระผู้ใหญ่ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพดังคำกล่าวที่ว่า “ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน” การบวชจึงเป็นการพัฒนามนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนาซึ่งจะต้องดำเนินไปพร้อมๆ กัน ๔ ทางด้วยกัน กล่าวคือ ๑) การพัฒนาด้านกายภาพ (Physical Development) ๒) การพัฒนาด้านศีลธรรม หรือการพัฒนาทางสังคม ๓) การพัฒนาทางด้านจิตใจ และ ๔) การพัฒนาทางด้านปัญญา

ทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม ทฤษฎีใหม่ได้มุ่งหลักการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติฝึกปฏิบัติจริงให้เกิดทักษะ (ทำเป็น) และใช้ปัญญาโดยมีแก่นสารของการเรียนรู้ คือ คุณธรรม ความอดทน ขยันหมั่นเพียร มุ่งสู่การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย พอเพียงเลี้ยงตนเองได้โดยดำเนินการให้สามเณรปฏิบัติสมาทานศีล ๑๐ ปฏิบัติเสขียวัตรและจำวัดที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสอดคล้องกันกับทฤษฎีจตุราริยสังข์ ทฤษฎีหลักของความเป็นจริงอย่างยิ่งในชีวิต มุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนในการดำเนินชีวิต คือ อิศรภาพ ความสว่างทางปัญญา ความสงบสันติของจิตใจและความบริสุทธิ์สะอาดทางกาย ทางจิตใจอันเจริญในวิถีชีวิตอย่างแท้จริง^๒ และทฤษฎีพุทธ ซึ่งเป็นหลักการปฏิบัติตัวเองตามแนวทางพระพุทธศาสนาได้แก่ การไม่นำความชั่วทุกอย่าง การทำความดีให้สมบูรณ์และการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์และเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล กล่าวคือ รู้จักการจัดระเบียบการเรียนรู้ทางผัสสะตา หู จมูก ลิ้น กายใจ ฝึกจิตให้เกิดสมาธิ รู้จักการพิจารณาองค์ความรู้ว่ามีระบบและปัญญารู้จักการพิจารณาองค์ความรู้ว่ามีระบบ และปัญญารู้จักวิเคราะห์เลือกสรรกลั่นกรองความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น^๓

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อทราบถึงกระบวนการพัฒนาการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเยาวชน โดยการรวบรวมข้อมูล ๓ วิธีการ คือ ๑) การศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านการ

^๒สุมน อมรวิวัฒน์, หลักบูรณาการทางการศึกษาตามนัยแห่งพุทธธรรม, (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : นนทบุรี, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔.

^๓พุทธทาสภิกขุ, จิตว่างในชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพฯมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๒๓), หน้า ๒๓๗-๒๔๐.

บรรพชาสามเณร หลักการพัฒนาจริยธรรม จากสถาบันการศึกษาทางพุทธศาสนาโดยตรง ๒) การศึกษาภาคสนามโดยการดำเนินการวิจัยแบบสัมภาษณ์ หรือสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยการบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ การจดบันทึกต่างๆ การวิเคราะห์ข้อมูล ๓) นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาการวิเคราะห์ตามนัยวิธี (Induction method)

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. การบรรพชามีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล เพื่อประพาศในพรหมจรรย์ เว้นจากเมถุนธรรมและขาดจากการครองเรือน ปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้น การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ดำเนินการในระหว่างวันที่ ๑๓-๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เพื่อให้เยาวชนกระทำความดีใช้เวลาว่างศึกษาพุทธศาสนา และผู้นำหลักการทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันการบรรพชาสามเณรและการอบรมเยาวชน ภาคฤดูร้อน ๒๕๕๗ ใช้เวลาในการอบรม ๑๕ วัน สามเณรมีศีลต้องปฏิบัติ ๑๐ ข้อ การปฏิบัติ ศีลอันเสมือนธรรมานุญชีวิตพื้นฐานของมนุษย์ เป็นข้อปฏิบัติ เป็นกฎเกณฑ์หลัก การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ชีวิตของบรรพชิตภาคฤดูร้อนมีวิทยากรบรรยายหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ภาคปฏิบัติฝึกสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ทั้งการปฏิบัติศีลและการทำสมาธิเป็นหลักไตรสิกขา อันเป็นหลักเบื้องต้นของพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติศีลและสมาธิ ประกอบกับมีการเรียนรู้แล้ว เมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบปัญญาที่เกิดขึ้นตามมา การเรียนรู้โดยพิจารณาจากหลักไตรสิกขา เป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นแกนในการพัฒนาสังคมต่อไป

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนมี ๓ ประการ คือ ๑) การอบรมสั่งสอน ๒) จิตสำนึก ๓) แบบอย่างหรือตัวอย่างที่ดี โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ๒๕๕๗ ใช้เวลาในการอบรม ๑๕ วันและเป็นการสนับสนุนปัจจัยที่มีผลต่อเยาวชนมากที่สุด รองลงมาคือ ตัวอย่างที่ดี ในระหว่างการอบรมเยาวชนใกล้ชิดกับพระสงฆ์พระวิทยากรและสามเณรพี่เลี้ยง ได้ศึกษา สังเกต ส่วนปัจจัยของจิตสำนึกมีผลไม่มากนัก อาจจะเป็นด้วยเหตุของระยะเวลาสั้นไป ทำให้การพัฒนาจิตใจมีประสิทธิภาพน้อย แต่ผลที่ได้จากการบรรพชาสามเณร และอบรมเยาวชน ภาคฤดูร้อน ๒๕๕๗ ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเชิงพฤติกรรม เชิงจริยธรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นดีขึ้นมากกว่าก่อนบรรพชาและอบรม

๕. อภิปรายผล

๑. ผลการวิจัยการพัฒนาจริยธรรมด้วยการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนปี ๒๕๕๗ ที่ศูนย์ซึ่งมีปรากฏชัดเจนคือ พฤติกรรม การกระทำ การครองตนของเยาวชนเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีศิลปะดำรงชีวิตในสังคมเป็นผลจากการปฏิบัติศีลซึ่งมิใช่เพียงการปฏิบัติศีล

ด้านเดียวเท่านั้น การอบรมสามเณรและเยาวชนมีการปฏิบัติสมาธิเพื่อเข้าถึงความจริง ดังแนวคิดของ อีระภัทร์ ภาสกรวงศ์^๔ ว่าการเรียนการสอนให้เด็ก เกิดศิลปะการดำเนินชีวิตตามวิถีไทยโดยมีพุทธธรรมเป็นรากฐานชีวิตสอดคล้องกับธรรมชาติรักษาสุขภาพของจิตวิญญาณของความอ่อนโยนเบิกบานและตื่นตัวเสมอที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวินที่ว่า การเสริมสร้างและจริยธรรมให้เยาวชนมีความก้าวหน้าหลายด้านโดยเฉพาะทางด้านพุทธศาสนาในปัจจุบันได้เทคนิควิธีการพัฒนาเยาวชน วิธีการที่สำคัญ คือ การฝึกสมาธิ

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชนนั้นมีอิทธิพลและปัจจัยที่เริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวหรือบ้าน บิดามารดาเป็นผู้ที่เยาวชนได้รับแบบอย่างมากที่สุด สถาบันศาสนาพระสงฆ์มีความสำคัญในด้านการอบรมสั่งสอนมากที่สุด จากการศึกษาคลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชน โดยได้ศึกษาปัจจัยการอบรมสั่งสอนและตัวอย่างนี้ได้ช่วยสนับสนุนการวิจัยเรื่องการพัฒนาจริยธรรมเยาวชนด้วยการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนปี ๒๕๕๗ เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ แต่เป็นการอบรมสั่งสอนของสถาบันศาสนาโดยพระสงฆ์ยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนและสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืนของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวถึงการพัฒนาคนต้องกระทำ ๓ ด้าน คือการพัฒนาด้านพฤติกรรม ที่เยาวชนจัดระบบชีวิตในระหว่างการบรรพชาด้วยการรักษาศีล ทำให้เยาวชนพัฒนาความประพฤติและวินัยในตนเองมากขึ้น รู้จักการปกครองชีวิต ภายหลังการบรรพชาอยู่ร่วมกันกับสังคม ชุมชนอยู่อย่างมีความสุข การพัฒนาด้านจิตใจ การฝึกสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน อันเป็นการฝึกจิตทำให้เยาวชนมีความรู้สึกพึงพอใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน มีความสดชื่นเบิกบานที่จะร่วมมือในการทำงานต่างๆในชีวิต และการพัฒนาด้านสติปัญญา การเข้าถึงความจริงของชีวิต มีความรู้ความเข้าใจเหตุ รู้จักผล รู้จักประมาณ รู้จักประนีประนอม เกิดทัศนคติที่ดีในการครองตน มีแนวคิดพัฒนาในการดำเนินชีวิตดีขึ้นว่าการบรรพชาเป็นผลได้จากการศึกษาพัฒนา พบว่า เยาวชนมีผลการเรียนดีขึ้น ผลการพัฒนาทั้งสามด้าน ดังกล่าวทำให้เยาวชนที่บรรพชาและอบรมมีความประพฤติเกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้นมากกว่าก่อนการอบรม

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือ :

พุทธทาสภิกขุ. จิตว่างในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๒๓.

^๔ อีระภัทร์ ภาสกรวงศ์, โรงเรียนวัด ของดีที่มีอยู่, อาทิตยวิเคราะห์รายวัน, ไทยรัฐ, (๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕), หน้า ๔.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕.

สุนน อมรวิวัฒน์. **หลักสูตรวิชาการทางการศึกษาตามนัยแห่งพุทธธรรม**. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : นนทบุรี, ๒๕๔๔.

๒) หนังสือพิมพ์ :

ธีรภัทร์ ภาสกรวงษ์. **โรงเรียนวัด ของดีที่มีอยู่**. อาทิตยวิเคราะห์รายวัน. ไทยรัฐ. ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕.